

מסורת הש"ס

(א) [מוקפפת זכחס פ"א ה"ג.] (ב) [נצי' מוקפפת לעיל ע"א: ד"ה למד.] (ג) [מחמת פ"א.] (ד) [מגדירך ד. זכחס לו.] (ה) [זכחס לו.] (ו) [ניצין כה. דברים לו.] (ז) [לעיל פו.] (ח) [ניצין כה. דברים לו.] (ט) [ניצין שס.] דברים לו.] (י) [לעיל פ: יומא מט:] [ניצין כה.] (כ) [צבעוך ערך חי גרס מחזיקי דשה הוא מדבר שהוא חי וחי הדס כי הדס הוא הנפש כ"ו.] (ל) [מוקפפת פ"ו ה"ג.] (מ) [נראה שג"ל במוקפפת דפוסית.] (נ) [כל הנחמס כהנא ל"ז.] (ס) [דברים י"ז.] (ע) [ויקרא ד.] (פ) [בס"א ד"ו לפני ד"ה דלף. ולתא' מיות ממני גמ' להללן.]

תורה אור השלם

1. ואם ימעט הבית מלית משה וקלוק וזא ושבנו הקרב אל ביתו במקבט נפשת איש לפי אכלו דברים על השדה שמות יב יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' וימי כולחו משה חד כהן: (ב) רש"י ד"ה וימי כי' מתחלה לשם מותר שהיא:

גליון הש"ס

גמ' חד כהן. ע"ל עד ע"א מוס' ד"ה שנתק: שם וימי מותר הפסח. ע"י לקמן נח ע"א דנשי' ד"ה ושי"מ יס דחוי: תוב' ד"ה ואילו פסח וכו' רתנאי דיא. ע"י נשער המלך פ"ח הל"ג מהלכות מעהיק:

הגהות מהר"ב

רנישבורג

[א] רש"י וימי כמותא הפסח וכו' וימי מנא במוקפפת דזכחס. י"ב ע"ין שער התקן פ"ו מהלכות פסחיק הלכה י"ח ד"ה דביותא. וכו' פ"ו מהלכות מעהיק הלכה י"ג כולה פ"ו מהלכות ק"פ הלכה ט: [ב] תוב' ד"ה ואילו פסח וכו' ונאין דורשין פלוגתא דתנאי ה"ל. י"ב ע"ין גי'אור כוונתם כה שער המלך פ"ג מהלכות מעהיק הלכה י"ג וע"ין ביצה דף כ ע"א במוס' ד"ה דלא וכו':

מוסף רש"י

וכי מפרשינן תחלה למותרות. שום קנות על מנת שיהא מותר וזח (נחתות אפ) הא לא מלינו מותרות אלא וזל או כספר ומותר כגון שאנר ראשונה והפירש אחרת ואח"כ נמאלת הראשונה (שם מכות.) כל הניתנין על מנזבח החיצוני. עולה ושלמים ואשם טעונין שמי מתנות שזן ארבע (שבתות ד.) שנתן במתן אחרת. וזקיקה אשת (ובביתם אה.) כפר. אפי"ס קרית טעונים שמי מתנות ארבע (שם) דכתיב ודס זנחין יפקן שפיכה אשת כשנשע (שבתות ד.) כל הניתנין בוריקה. כל הדמים שכתוב כהן וזיקה. כגון עולה ושלמים ואשם דכתיב כהן וזקיק. וכזכר דכתיב ביה ואת דמם מזוקין. וכל וזיקה מרחוק משמע שזורק מן הכלי למנזח למרחוק (ובביתם ד.) שנתן בשפיכה. עומד אלא היסוד ושוכן (שם) על מי שיעלה מכס ראשון. יהא מנח עליו ואזי מקנה לו חלקן כשעת שחיטתו (גיטין כה.) כיון שהכניס הראשון. לאחר שחטתו (שם) וזכה בחלקו. דלמתינן יס כזריה. דמשעת שחיתא היה זה חלקו לך ששחט פסח זו עליו, ומזכה את אחיו עמו. לימנות חלקו, ולקמייה מוקין לה שפיר (שם) כדי לזרזין במצות. אפיכס המנהל את כולן עליו משעת שחיתא והא דקאמר על מי שיעלה ראשון לחיותיה אתא. כלומר נראה איה הוא ראשון ולא נמשך. דכתיב ואש ימעט הבית מהיות משה צעוד היותו לשם יתמעטו: מחיותיה. צעודו בחיים: מהווייה. קודם גמר צעודותיו: מתני'

משום דאיכא חזה ושוק. דשלמים שזריך לינתן לכהן וא"ל לתת דהא כל חד וחד שמה האי היו פסח ונמאל מאכילו לכהן שלא נמנה עליו: וניסי כל חד וחד. מנייהו חד כהן ונימניה אפסחו: ה"ג וניסי כולוהו

חמשה חד כהן דלא עבד פסח ונמניה כהדי כל חד וחד. דממה נפשך איכא חד דקא נפיק ביה ויאכל חזה ושוק של כולם: דקא ממעט באכילה דשלמים. בזמן אכילתו שאוכל את כולם ליום ולילה ושורף את הנוטר ואש שלמים הוא עדיין אינו נותר ונמאל שורף קדשים כשרים: וניסי כמותר הפסח. מתחלתו ימנה עליו אש שלי תס היה זה יהיה מותר הפסח שהוא קרב שלמים והוא כפסח שנאכל ליום ולילה [א] והכי תניא במוקפפת (ד) דבזכיס צפ' (ה) הפסח שנתערב. ומשני אין מפרשינן קרבן מתחלה לשם (ו) נותר שהיאך יכול להיות מותר הפסח והרי שס פסח לא חל עליו מעולם שהרי זו כבר יאל: ונטרחו וניסי כמותר הפסח. יבקשו אנשים שנתותרו להם פסח חי או מעות פסח ויקחו מהן כמותו וימנה להם על אחד על שלו ואש שלי בעל מטה היה הרי זה פסח ואש לאו הרי הוא כמות שהוא מותר הפסח לשלמים ונאכל ליום ולילה: צני פמיכה. וא"ל לסמוך על זה שמה פסח הוא וקא עביד עבודה נקדשים: קרבן נשים. לא צני פמיכה: פסח צפניה. נחת מן המזרק לקיר המזבח כנגד היסוד דנפקא לן מתן דס דפסח מורס זנחין יפקן (ב) כנסכת זכחס צפ' צ"ש (דף לו.) ובשלמים כתיבא וזיקה שזורק למרחוק מן המזרק למנזח ואין מתן אכזב אלא כחטאת דכתיב צהי כחצנעו אכל ככל שאר קרבנות וזיקו כתיב חורק כנגד הקרן עד שהדס יתן לקיר מערבי וקיר דרומי: לנחתלה נמי. כמתיה:

מתני' על מי שיעלה. משמע שאינו ממנה עליו אלא הראשון: ומוכח אש אחיו עמו. בגמרא מפרש היכי מתמני ומתך דלמניניהו אכזהו מעיקרא וכדי לזרזן קאמר שזרזו כל לא אחד ליהו ראשון ויהיה הוא ראש לכל אחיו כולו עד ידו וכן הודיעם: גמ' ש"מ יש כזריה. קס"ד דלא אימנו אלא חד: כדי לזרזן. פניא"ש נמי כלי. דמשום זריות נקט: מתני' נמינן. הרואה לימנות: ומשכין. הרואה לימשך: עד שישחט אכל מששחט אין נמנין עליו ואין מושכין הימנו אפי' לר"ש דפליג ואמר עד שזרק הא מוקיס דלימשך הוא דפליג אכל צלימנות מודה: גמ' דאף על גב דנמנין עליו חזורה וזו חזרין ונמנין עליו חזורה אחרפ. כל חזורה שלימה שנימנו על פסח אחד ימשכו כולן ידיהו הימנו ודלא ככרי יהודה דלמר לקמן צפ' מל שהיה טמא (דף ט.) וכלצד שיהיה א' מנבי חזורה ראשונה קיים עליו: מחלוקס לימשך. כהיא קאמר ר"ש עד שזרק: אס ימעט כציה. אס צאו לימעט ולימשך מהיות משה צעוד היותו לשם יתמעטו: מחיותיה. קודם גמר צעודותיו: מתני'

אבות דלורייתא אמאי מוכח אחיו עמו דפשיטא שלא המנה כולם

האשה פרק שמיני פסחים

פ"א.

האי כהן היכי דמי אי דעבר פסח בו. וא"ת וינתי כהן קטן וש לומר דעדיפא מינה פריך: ונייתי מותר פסח. לא כפי הקוטרס שיקדיש לשם מותר אס שלו היה תס דזזה לא היה טועה הגמרא א' אלא נראה לר"י שיקדיש לפסח ואס צעל מוס שלו יאל כזה ואס לאו יהא מותר פסח ופריך ב' דלא היו מותר פסח אלא היכא שהופרש לגמרי לפסח וניתומר:

ונזרחו ונייתי מותר פסח. וא"ת ואין יכשר מותר זה לפסח הא לקמן צפרק מי שהיה טמא (דף קט.) פליגי רבי יוסי ורבי יהודה אי צנינן אחד מנבי חזורה ראשונה אכל כ"ע מודו דאס נשאר שעה אחת צבל צעליס דלא חזי מו לפסח וי"ל הכא כשהפריש צל פסחים לאחריות וניתומר לו א' דאינו נפסל משום שהניחואו יחיד וא"ת אכמי למאן דלא צני עקירה¹ שלמים לשם פסח קשית ועוד אין ימכרהו האמר לקמן המוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום וי"ל כיון דאיכא אינש דלריך ליה לכ"ע צני עקירה כדלמרי צנתמיד נשחט (לעיל דף קט.) כגון שהיו בעליס טמאי ממס ואזי מותר פסח צנעות איירי כדפירש בקוטרס אחי שפיר: דאי"ל פסח צ"לס וליאה. קשה לר"י דמתן פ"ק דזכרות (ד' ג.) כל הנאכלין ליום אחד מזותן עד שיעלה עמוד השחר וקאמר בגמרא (שם דף ט.) ואילו אכילת פסחים לא קמני ורמינהו ק"ש והלל וכו' ואכילת פסחים מזותן עד שיעלה עמוד השחר ומאי קא פריך² והא הכא משמע דשיך לנימיני גני פסח יוס ולילה וא"כ היו ככלל הנאכלין ליום ולילה דקמני התם וי"ל דהתם הוה ליה לנימיני כהדיא אס אימא דנאכל עד עמוד השחר³ לאפוקי ממשע דאזיהו מקומן (זכחס דף לו:) דקמני אינו נאכל אלא עד חלות והיינו מדלורייתא דומיא דלחריני וכיון דלא קמני ליה כהדיא ש"מ דסבר דאינו נאכל אלא עד חלות כמש' לחזו מקומן: ואי"ל פסח צא בעי סמיכה.

כזריה ליה סמיכה ככל כהו צנינן דאי לא צנינן אלא כל דהו לא הוי עבודה נקדשים ב' ונאין דורשין (מגיגה דף טז:) פלוגתא ד'תנאי היא: הני מ"ר דיעבר. וס"ה דאכולוהו אמרי' הכי אסמיכה ואמנתות ואנטר ותימנה וכו צבציל דשמא יהיה נותר או משום סמיכה דלא מעכבא או לא יכשר מנתות הלכתן יכנס לדי ספק כרת וי"ל דטוב שדחה ספק כרת צצז ואל תעשה ממה שיעשו רוצס שלא כהוגן' כי כבר רוצס עשו פסח: אלא אי אמרת דלא אמניניהו בו'. מימה דצפ' אין צין המודר (מדרס דף לו.) מסיק רבי זירא אליצא דרבי יוחנן מהך משנה דשה לצית אבות לאו דלורייתא דאי דלורייתא אכזריה קאי ומנה להון⁴ והכא מוקי לה רבי יוחנן כדלמניניהו מעיקרא וי"ל דהכא ה"פ אי אמרת כשלמא דחשוד כאליו אמניניהו מעיקרא דאין צריכין מינוי והיינו טעמא דשה לצית אבות לאו דלורייתא שפיר אלא אי אמרת אינו חשוד כלמניניהו מעיקרא אלא צריכין מינוי דשה לצית קודם שחטה מדקאמר הריני שוחט על מי שיעלה מכס ראשון: דעות

ומנה את אחיו עמו. פיס'אין צנינן ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט ר' שמעון אומר עד שיוזרק הדר. ואוקימנא מחלוקת לימשך דתיק סבר מהיות משה, מחיותיה דשה, כלומר כיון שנשחט נעתק שם שה מעלי. ור' שמעון סבר מחיותיה דשה [הוא] מדבר שהוא חי, ואיהו זה, זה הדם שהוא הנפש. תניא נמי הכי צנינן ומושכין ידיהם ממנו עד שישחט ר"ש אומר [צנינן] עד [שיוזרק] [שישחט] ונמשכן עד שיוזק הדם.

פ"א מ"י פ"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה 1 סוף ע"ש קפג: ד' ב' שס פ"ה הלכה ז': יח' ג' מ"י פ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הל' א' ופי"ו הלכה א': יט' ד' מ"י פ"א מהלכות קרבן פסח הלכה ו' ופ"ג הלכה ט' ופ"ה מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ז':

כ' א' מ"י פ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ז':

כ"א ו' מ"י פ"ג מהלכות ק"פ הלכה ט: כ"ב ז' מ"י פ"ב מהלכות ק"פ הלכה ז':

מוסף תוספות

א. לומר כן שחולו קדושת מותר הפסח על הבהמה באמריה בעלמא אס לא תהיה מותר ממש. מוס' י"ב יג. ד"ה מוסין. וכו' מפרשינן תחילה בהדריא. מוס' שלקן. ג. א"כ למותרות. שס. ג. א"כ היה שם שלמים עליו בלא עקירה. שס. ד. מנא לן דלא קתני ליה. מוס' הא"ש צנעות ט. ד"ה ואילו. ה. דהכי דייק ואילו אכילת פסחים או קתני בהדריא. מוס' שלקן. ו. מאי איכפת לן בפסח אי סומכין עליו פורתא אותו משחור... שס. ו. [ד] ויורי הוא כמו ששוחט באיסור. שס. ו. דאייירי בלא מאניניהו. מוס' גיטין כה. ד"ה אי אמרת.

רבינו חננאל

וימי וינתי כמותר הפסח, פ"י מפרש וינתי ואמר אלו מותר פסח ויקנה ככש ויחנה וינתיא אי ידיי בעל מוס נהוי האי פסח, ואי ידיי תם הוה להווי האי מותר פסח, דמותר נאכל ליום ולילה כפסח. ואמרנין וכו מפרשינן תחלה עיקר. כלומר אפשר להיות העיקר הוא עצמו המופרש מותר לא יקרא מותר אלא אם הקדימו עיקר. ואמרנין ונטרחה וינתי מותר הפסח, פ"י יבקש עד שימנא אדם שהפריש עיקר. ואמרנין ונטרחה ככש ונשתיירו אצלו מן המעות דמי ככש אחד והוא מותר הפסח, ויקח המעות מאצל אותו האיש ויקנה בהן ככש ויחנה וימר, אם שלי היה בעל מוס לא פסח שלי, ואם שלי כשר היה זה הככש היה שלמים וכן כל חד וחד. ודחינן אמאי לא עבדו הכי משום סמיכה, דמותר הפסח אינו טעון סמיכה. ואלו שלמים טעונין סמיכה. התנות קרבן אנשים בו, ואסיקנא אימור דאמרנין ונטררין מלעשות פסח שני דאיעבר, לכתחלה נמי מהדרי ואי משכחין ואפשר להו למיעבד עבדו, ואי לא משכחין כלל פטריי. וכו' אמר ר' יוחנן שוחט הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים כו' ש"מ יש ביהדיה. כדאמרנין לעילא. אמר ר' יוחנן מתניתין בששחט עליהם כלם, וכי לא אמר להם כן אלא כדי לזרזן במצות. ודיקא מתני' כותיה דקתיב

ומנה את אחיו עמו. פיס'אין צנינן ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט ר' שמעון אומר עד שיוזרק הדר. ואוקימנא מחלוקת לימשך דתיק סבר מהיות משה, מחיותיה דשה, כלומר כיון שנשחט נעתק שם שה מעלי. ור' שמעון סבר מחיותיה דשה [הוא] מדבר שהוא חי, ואיהו זה, זה הדם שהוא הנפש. תניא נמי הכי צנינן ומושכין ידיהם ממנו עד שישחט ר"ש אומר [צנינן] עד [שיוזרק] [שישחט] ונמשכן עד שיוזק הדם.

מוס' י"ב יג. ד"ה מוסין.

מוס' י"ב יג. ד"ה מוסין.

מוס' י"ב יג. ד"ה מוסין.

מוס' י"ב יג. ד"ה מוסין.